

РЕГИОНАЛНО ИЗДАНИЕ ЗА ПРИОБЩАВАЩО ОБРАЗОВАНИЕ

БРОЙ 2
МАРТ 2016
e-mail: ripo_biuletin@abv.bg

РЕГИОНАЛНО ИЗДАНИЕ ЗА ПРИОБЩАВАЩО ОБРАЗОВАНИЕ

Съдържание:

Уводна статия	3
Награда от Национален конкурс	5
Сезоните – нашите настроения	5
Редуциране и превенция на агресията сред учениците	6
В памет на Васил Левски	7
Открит урок по български език за ученици със специални образователни потребности	8
Ранно откриване на тревожност и депресия в първичната помощ	9
Баба Марта в Ресурсен център Монтана	10
Устойчива педагогическа практика в духа на българския фолклор и традиции	11
Първомартенско тържество	13
Честита Баба Марта!	13
Баба Марта в ЦДГ № 12 „Звънче” – Лом	14
Празникът на мама в ЦДГ № 1 „Снежанка” – Лом	15
Не на агресията, да на толерантността	17
Пролетен празник в ОУ „Никола Първанов” – Лом	18
Пролетно тържество в с. Ковачица	18
Страница на логопеда: Кога трябва да се тревожи за говора на моето дете?	19
Страница на психолога: Начини за промяна на обществените нагласи към децата със специални образователни потребности	20
Международен ден на хората със синдром на Даун	21

Уважаеми читатели,

Предлагаме на Вашето внимание втори брой на информационния бюлетин за приобщаващо образование „РИПО” (Регионално издание за приобщаващо образование), който обзорно проследява дейности и мероприятия с деца със специални образователни потребности в област Монтана през последните два месеца.

По повод уникалния традиционен български празник, който отбелязваме на 1 март с пристигането на Баба Марта, поднасяме своите пожелания за здраве, радост, вяра и устрем към реализиране на успехи в личен и професионален план.

Честита Баба Марта!

*Месец март почука на вратата,
птички вече свиват си гнездата,
и пеят си щастливи песни.
Желаем Ви много интересни
мартенски дни чудесни!*

*Нека Баба Марта дойде с пролетта,
нека да ни донесе цветя,
а с тях и слънце, и още топлина.
Да идват новина след новина,
и всяка следваща - по-хубава да бъде тя!*

Хубавата новина за нас е, че първият брой на „РИПО” бюлетин беше положително оценен. Поздравления получихме от директори, колеги, родители, приятели. Това ни мотивира да продължим напред със споделянето на успешни модели за приобщаване на деца и ученици със специални образователни потребности, с популяризирането на дейности и добри практики от нашата изключително хуманно ориентирана професия, както и с устрема за промяна на обществените нагласи спрямо различието. Получихме и забележки, съвети и идеи, за които благодарим, защото Вашето мнение е важно за нас!

По случай отбелязването на 138 години от Освобождението на България пожелаваме датата 3-ти март да поддържа чувството Ви за национална принадлежност, което да се превърне в най-голяма Ваша гордост и опора в съвременното ежедневие.

В поредицата от празници в мартенския календар поздравяваме всички дами. Бъдете нежни и красиви, възторжени и вдъхновени, уверени и успяващи. Съхранете женствеността и добротата!

Казват, че пролетта е едно ново начало... Очакваме нейната възбуждаща сила да озари живота ни, да донесе хармония в дните ни, да възкреси изгубени надежди...

Нашият екип смята, че специалното образование у нас е в своя пролетен период - за ново начало, нови начини, методи и стратегии за приобщаване на децата със специални образователни потребности. Убедени сме, че с новия брой на „РИПО” бюлетин ще продължим да бъдем полезни на всички, докоснали се по някакъв начин до идеята за образование на по-различните деца. В настоящия брой Ви поднасяме разноцветна компилация от статии за добри практики в областта на специалната педагогика. За него материали предоставиха колеги от Ресурсен център Монтана, упражняващи своята дейност в различни населени места на областта. Екип „РИПО” благодари за споделения опит и предоставената информация на всички, които се включиха в пролетното издание на бюлетина.

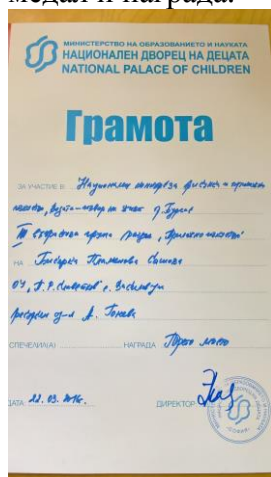

Екип „РИПО”

УЧАСТИЕ НА УЧЕНИЧКА СЪС СПЕЦИАЛНИ ОБРАЗОВАТЕЛНИ ПОТРЕБНОСТИ В НАЦИОНАЛЕН КОНКУРС ЗА РИСУНКА

Ученичка със специални образователни потребности от ОУ „Петко Рачов Славейков“ – с. Василевци взе участие в Национален конкурс за рисунка на тема: „Водата – извор на живот“ към Общински детски комплекс в град Бургас. През месец март Бисерка Пламенова Сашова от VIII клас заслужено спечели трето място със своята рисунка – мозайка, на която е нарисувано морско дъно и получи грамота за участие, медал и награда.

Творбата показва нейния различен поглед върху поставената тема за водното разнообразие и богатство. Художественият метод, който момичето използва в областта на изобразителното изкуство, изисква търпение и голямо старание.

Антоанета Тонева

„Сезоните – нашите настроения“

На 17.02.2016г. в VIII СОУ "Отец Паисий" гр. Монтана се проведе комбиниран открит урок на тема "Сезоните - нашите настроения". Г-жа Елена Илиева - ресурсен учител и г-жа Боряна Петрова - психолог в Ресурсен център Монтана въведоха учениците и своите гости в една приятна атмосфера, заредена с творчески дух и пролетно настроение.

В рамките на един учебен час учениците изработиха кърт със своите сезонни апликации, преминаха през различни емоции, отговарящи на любимия сезон и заедно сътвориха Атрактивен природен календар, с което пожелаха повече усмивки, иновативно мислене и творчески заряд в провеждането на учебните уроци.

Редуциране и превенция на агресията сред учениците

На 18.02.2016г. в ОУ „Св. Св. Кирил и Методий”, с. Габровница психологът от Ресурсен център Монтана Мария Андреева проведе тренинг с ученици от трети клас на тема : **„Не на агресията, бъди толерантен. Опознай детето до теб, стани му приятел”**.

По този начин се продължи работата по Програмата за редуциране и превенция на агресивните прояви и реакции в поведението на учениците от начална училищна възраст в област Монтана и през учебната 2015-2016 година.

Целите на тренинга бяха насочени към намаляване на агресивните прояви сред учениците, подобряване процеса на общуване помежду им чрез спазване на общоприетите правила на поведение, развитие на емоционална култура и толерантност в децата.

Един от основните проблеми в нашето общество, а в това число и на българските училища и дори детските градини, е агресията сред децата.

РИПО бюлетин - брой 2

Все по-често сме свидетели на различни агресивни прояви, тормоз и насилие сред учениците. Децата растат, заобиколени от насилие, и това неминуемо дава отражение на тяхното развитие и поведение. За съжаление агресията е навсякъде около съвременните деца - на улицата, по телевизията, в интернет пространството, в компютърните игри, които те играят. Как тогава да предпазим нашите деца от цялото това насилие - да не станат жертви, но и да не се превърнат в агресори?.. Въпросите са много, отговорите – различни и все пак има някои неща, които всеки от нас като родител може и трябва да се опита да направи: да показваме на децата си кое поведение е добро, правилно и кое не, а да не бързаме с наказанията; да ограничим, прецизираме филмите, които гледат и компютърните игри, които играят; да помогнем на детето да разбира своите чувства и тези на другите около него и да му покажем как да ги изразява правилно; да играем на игри, които показват и моделират взаимопомощ, доверие, толерантност и не на последно място да научим децата си, че всяко действие има своето последиствие.

С този тренинг се отбеляза и 17 февруари - Световен Ден на спонтанните актове на доброта.

Мария Андреева

**В ПАМЕТ НА ВАСИЛ ЛЕВСКИ
В СОУ „ХРИСТО БОТЕВ” ГР. БРУСАРЦИ**

Идеи на Васил Левски

Из дописка изпратена на Любен Каравелов в края на 1870 или началото на 1871 г. (публикувана във в. Свобода на 13.02.1871 г.)

„... Че и ний сме хора и искаме да живеем човешки, да бъдем свободни с пълна свобода в земята ни. Там дето живее българинът – в България, Тракия, Македония. Па и от каквато и да е народност да живеят в тоя наш край, ще бъдат равноправни с българина във всичко. Ще имаме едно знаме, на което ще пише: свята и чиста република. Същото желаем и на братя сърби, черногорци, румънци и пр.”

На 19 февруари 2016 година в СОУ „Христо Ботев” - гр. Брусарци ученици, учители и родители тържествено отбелязаха деня на Апостола – 143 години от обесването на Васил Левски.

РИПО бюлетин - брой 2

Под ръководството на г-жа Лорета Владиславова и г-н Лъчезар Петков беше представен музикално – поетичен рецитал, в който участваха и ученици със специални образователни потребности.

Учениците от горен курс участваха със сценка за създаване на Вътрешна революционна организация и полагане на клетва в тайния комитет в едно българско селище.

Елиза Величкова
Росен Здравков

Открит урок по български език за ученици със специални образователни потребности

На 25.02.2016г. в ОУ „Отец Паисий” – с. Георги Дамяново старши учител, ресурсен Диана Йорданова проведе открит урок по български език на тема: Съществително име, прилагателно име, глагол”.

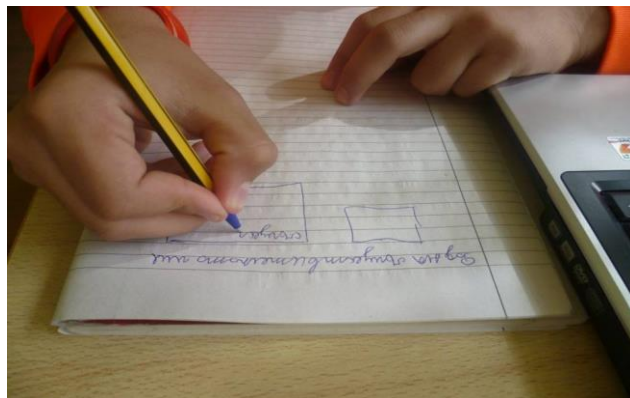
Иновативното занятие представи начин за достъпно поднасяне на учебна информация чрез умело редуване на теория и практика в комбинирана урочна форма за ученици от 5 и 8 клас. Преподаваната материя беше поднесена по прецизно съобразен с менталните дефицити на двамата ученика, достъпен и разбираем начин чрез дидактични интерактивни нагледни форми. Разликата във възрастта и нивото на овладяване на учебния материал между учениците беше съобразена чрез сюжетно-ролеви похвати. Единият ученик влезе в ролята на ментор на другия като по този начин имаше възможността да се докосне до някои специфични страни на учителската професия, а педагогическият замисъл целеше завишаване на неговата самооценка, повишаване на самочувствието на момчето и придобиване на увереност, че може да се справи с поставените задачи, помагайки на своя приятел. Наред с това се създаде чувство на близост, съпричастност и приятелство.

РИПО бюлетин - брой 2

Реализирането на предварително заложените цели на урока можеше да се наблюдава от присъстващите гости, сред които и г-жа Камелия Каменова – социален работник от ДСП – Чипровци.

Те бяха приобщени към хода на урока като можеха да наблюдават как се справят учениците със задачите за упражнение на новия учебен материал за части на речта.

Предоставил материала:
Диана Йорданова

Ранно откриване на тревожност и депресия в първичната помощ

Национален център по общественото здраве и анализи и Консорциум „Тренинг СМ Алайънс“ организираха обучение на тема „РАННО ОТКРИВАНЕ НА ТРЕВОЖНОСТ И ДЕПРЕСИЯ В ПЪРВИЧНАТА ПОМОЩ“. Целта на обучението бе превенция на суицидността в общата популация чрез придобиване на базови знания и умения от общопрактикуващи лекари, психолози и социални работници за ранна диагностика на депресия и тревожност.

Първият етап включваше дистанционно – онлайн обучение.

Всички успешно преминали първия етап бяха поканени да се включат във втория етап на обучението – тридневен семинар, проведен в хотел „Евъргрийн“ град Банско.

Участниците, успешно преминали двата етапа на обучението, получават сертификат и Ръководство, съдържащо модулите от онлайн обучението и приложения (тестове за оценка на депресия, тревожност и суицидност, адреси и контакти на психичноздравни професионалисти от страната, стационари за психиатрична помощ, адреси, кабинети за психологична помощ и центровете за кризисни интервенции).

В школата взеха участие Калина Христова – зам. председател на НАРУ, Антон Цифудин – психолог в РЦПНОВДУСОП – Монтана и психолози от РЦПНОВДУСОП – Враца.

автор: Антон Цифудин психолог

BG-RP 0659

Баба Марта в Ресурсен център Монтана

На 01.03.2016 г. деца и ученици със специални образователни потребности посрещнаха Баба Марта в Ресурсен център Монтана.

Малките артисти декламираха стихове и пяха песни, посветени на добрата старица. След това всички заедно направиха мартеници, с които по традиция закичиха цъфналото дряново клонче.

Устойчива педагогическа практика в духа на българския фолклор и традиции

Екипът от ресурсни специалисти, работещи на територията на гр. Берковица, подпомага активно и успешно децата и учениците със специални образователни потребности в града.

Преди 5 години се ражда идеята за организиране на извънкласна дейност, която да осмисли свободното време на ДУСОП и да обогати представите им за народен бит. Ресурсните учители подготвят сценарий за Коледно тържество в духа на българските традиции.

РИПО бюлетин - брой 2

С реализирането на това първо представление през учебната 2010/2011 г. се поставя началото на едно ползотворно взаимодействие, което вече шест години носи радост и удовлетворение за всички участници – учители и деца. Във времето се разработват сценарии за няколко фолклорни празника, свързани с народния календар на българина: „Ой Коледо, мой Коледо!”, „Баба Марта бързала – мартеници вързала”; Сирни Заговезни – „Аз ти прощавам – прости ми и ти!”; Тодоровден – „Конски Великден”.

Тази добра педагогическа практика постепенно придобива нова трансформация – превръща се в „Пътуващ театър”.

През последните две години са изнесени представления в Ресурсен център – Монтана и в ОУ „Св. Св. Кирил и Методий” с. Замфирово. А тази година, на 26.02.2016г., ресурсните учители, заедно със своите възпитаници – учениците със СОП, организираха „Първомартенско турне” в Берковица.

Пътуващият театър бе с две представления. Първото - в III ОУ „Иван Вазов”, където малчуганите от предучилищна група и началните класове се насладиха на

куклен театър, а от разказите на дядо, баба и внуци научиха много за мартенските обичаи. Сцената бе гостоприемна и за децата от публиката, които с настроение рецитираха и пяха. За награда Баба Марта ги дари с пъстри мартенички.

Второто представление бе изнесено в „Център за настаняване от семеен тип за деца с увреждания” в Община Берковица. Младежите с трепет посрещнаха гостите и искрено се забавляваха с героите от представения спектакъл. Празничната атмосфера ги предразположи и те да попеят и потанцуват. За награда актьорите получиха лъчезарните усмивки, бурни аплодисменти и ръчно изработени картички. След това всички похапнаха вкусна питка и баница, а Баба Марта дари присъстващите с мартенички чудни, да са живи, здрави, ранобудни.

Интерактивното взаимодействие между ресурсни специалисти, ученици, родители, масови учители, дава усещане на децата със СОП за увереност и комфорт, за адаптирана и достъпна среда и взаимоотношения на пълноценно общуване и личностна изява. Чрез организирането на представителни изяви и тържества се подобрява самочувствието и увереността на участниците. Популяризира се сред обществеността добрия пример за интеграция и реално включване на тези деца в местната общност.

Нели Вълкова

ПЪРВОМАРТЕНСКО ТЪРЖЕСТВО

На 1 март в Основно училище „П. К. Яворов” – с. Крива бара се проведе първомартенско тържество, в което взеха участие ученици със специални образователни потребности заедно със своите съученици.

По традиция децата бяха подготвили много стихчета и песни по случай празника на Баба Марта. Те изработиха пъстри мартеници, с които украсиха и напълниха голяма кошница. Завързаха и на ръцете на своите учители с пожелания да бъдат румени, засмени и добронамерени.

За трудолюбието си получиха сладка почерпка, а приятните емоции завладяха всички присъстващи.

РИПО бюлетин - брой 2

Антоанета Тонева

Честита Баба Марта!

Ученици от ОУ „Кирил и Методий” – с. Замфир заедно със своята учителка по изобразително изкуство Цветанка Драгомирова поднасят своя мартенски поздрав с атрактивно табло за празника.

Виолета Цветанова

Баба Марта в ЦДГ „Звънче” - Лом

С атрактивна театрална постановка на Куклен театър - Монтана децата от ЦДГ 12 „Звънче” – Лом посрещнаха Баба Марта.

Малчугани със специални образователни потребности бяха успешно включени според възможностите си във веселите изпълнения за поздрав на добрата старица.

Те участваха и в изработването на мартеници и мартенско табло в ресурсния кабинет на градината.

Празникът на мама в ЦДГ 1 „Снежанка” – Лом

От години екипът на ЦДГ №1 „Снежанка” – Лом с търпение, обич, висок професионализъм и успешно сътрудничество със специалисти от Ресурсен център – Монтана подава ръка на деца със специални образователни потребности, предоставяйки подходяща подкрепяща среда.

Деца с различни дефицити, трудности и специфични нужди имат възможността да развият своя потенциал сред връстници и приятели. Практиката показва, че всеки модел на интегриране, включване и приобщаване е различен, но и че всеки опит за оказване на помощ на „различните” деца е успешен, когато е съвкупност от специално внимание, професионална подкрепа, всеотдайност, търпение, сплотеност, желание и устрем към доброта.

Пореден пример за успешни модели на приобщаване е поредицата от тържества, посветени на 8-ми март, в които децата със специални образователни потребности участват заедно със своите връстници с умело подбрани роли и изпълнения, съобразени с техните потенциални възможности.

Станимир в ролята на щъркел, който прелита над събудилата се гора

Децата от подготвителна група – 5-6 г. поднесоха своя поздрав на майки и баби със специално изработено за празника табло с пъстро оцветени ръчички и надпис „Обичам те,мамо!”, както и с вълнуващо тържество.

Много песни, танци и детски смях огласиха празнично украсената занималня на малчуганите.

През сълзи на радост и майчина гордост всички присъстващи се насладиха и на театралните способности на своите деца, които разиграха пред тях сценката „Вълнения в гората”.

„Маминият празник” е темата на тържеството на децата от II група, с което те

поздравиха своите майки, включвайки ги като участници в него.

Обяснено в рими, то протече така:
 „Истории разказвам,
 стихчета казвам...
 Пея и танцувам,
 умения показвам,
 даже и рисувам...
 Заедно с мама празнувам.”

Малкото жабче Ади танцува.

РИПО бюлетин - брой 2

Един много специален поздрав отпразвиха най-малките възпитаници от I група на детската градина. Видеозапис с изпълнение на любима песничка за мама, разпространен в социалните мрежи, е подаръкът за всички мами, поднесен с обич и прегръдка в деня, посветен на тях.

Йоан-Теодор участва в музикален поздрав.

Няма по-силна обич от тази - между майка и дете. Няма по-красива картина от малките ръчички, обгърнали най-любимото лице на света. Честит празник, скъпи майки! Бъдете здрави и щастливи!

Честит празник, баби! Вие сте всеотдайните и любящи жени, готови да направят всичко за своите внуци. Поклон пред вас! Хубав празник на всички жени. Ценете повече себе си, раздавайте обич и светлина в живота, защото без тях светът ще е друг.

Предоставил материала:
 ЦДГ „Снежанка” - Лом

Не на агресията, да на толерантността

Агресията е явление, което придобива все по-тревожни размери в съвременното общество. Тя не отминава и децата. Освен че често са жертва на насилие и жестокост, самите те проявяват агресивно поведение от ранна възраст.

На 09.03.2016г. в ОДЗ „Детелина” – гр. Чипровци психологът от Ресурсен център Монтана Боряна Петрова проведе тренинг на тема: „Не на агресията, да на толерантността”, с който се продължи работата по Програмата за редуциране и превенция на агресивните прояви и реакции в поведението на децата в предучилищна възраст в област Монтана и през учебната 2015/2016г.

Целта беше да се стимулират децата да общуват позитивно с добри думи и дела, да търсят и откриват доброто у всяко свое другарче, защото дори това дете да не е техен приятел, то притежава нещо красиво, което трябва да бъде забелязано.

Темата за емоциите предизвиква силно вълнение сред децата. За детето е жизнено необходимо да преживява емоциите. Чрез тях то опознава заобикалящия свят, себе си, своите възможности, учи се да разбира преживяванията на другите хора и да общува с тях. В детска възраст /предучилищен период/ емоциите, играта и играчките са особено свързани. Детският емоционален свят е изключително богат.

Тренингът беше изпълнен с много положителни емоции, приятни изживявания и усмивки.

Пролетен празник в ОУ „Никола Първанов” - Лом

На 22.03.2016 г. ученици със специални образователни потребности от ОУ „Константин Фотинов” и ОУ „Никола Първанов” гр. Лом и техните учители посрещнаха пролетта с драматизация на „Дядовата ръкавичка” и изработиха пролетен венец за тяхната гостенка – Пролетта.

Учениците съпреживяха емоционално настъпилата пролет, описаха сезонните промени и бяха обзети от творчески ентусиазъм при изработване на венец за пролетта.

Красимира Игнатова

Пролетно тържество в с. Ковачица

Деца със специални образователни потребности участваха в пролетно тържество, което се състоя в ОУ „Кирил и Методий” – с. Ковачица на 22 март 2016г. На празника присъстваха г-жа Людмила Пандурска – Кмет на селото, ученици от ОУ Никола Първанов – Лом и деца от ЦДГ „Здравец”. Изключително колоритната програма достави наслада и удоволствие за всички, присъстващи на веселата пролетна забава, която завърши с вкусна почерпка.

Антоанета Тонева

СТРАНИЦА НА ЛОГОПЕДА

КОГА ТРЯБВА ДА СЕ ТРЕВОЖА ЗА ГОВОРА НА МОЕТО ДЕТЕ?

Кога трябва да
бъдете загрижени
за говорното
развитие на
вашето дете?

Обхватът на думата "Нормално" е много широк. Първото нещо, което трябва да знаете е, че границите на нормалното или типично развитие от 12 – 24 месеца е доста голяма. Докато едно 18 месечно дете може да говори с кратки изречения, друго може да се изразява с една шепа думи, и все пак те се считат, че са в средния диапазон на развитие. Това е важно да се знае, когато сравнявате вашето дете с другите деца.

Ето някои от основните и важни признаци, при които трябва да сте загрижени за говорното развитие и социалното развитие на Вашето дете. Ако детето Ви демонстрира някои от тези признаци се обърнете към логопед.

Деца под 18 месеца

- Не се усмихва. Не отвръща на усмивката Ви с усмивка - 6 месечна възраст
- Липса на широка усмивка или друг израз на радост.
- Не проявява желание за гушкане или не отговаря на гушкане.
- Не реагира на звука на познат глас или на усмивка - 9 месеца
- Липса на бебешки „говор”. - 12 месеца
- Не реагира на нейното /неговото име - 12 месеца
- Не прави очен контакт (напр. не Ви гледа, когато го храните) - 12 месеца
- Не посочва или не маха с ръка за довиждане или не използва жестове за общуване - 12 месеца
- Не посочва с пръст към предмета, който го интересува
(посочва кола, чаша, топка)
- Не разбира прости основни думи като „мама” и „мляко”.
- Не използва никакви думи - 16 месеца
- Не имитира движения от общата моторика пляскане, скачане, бягане .

РИПО бюлетин - брой 2

Деца над 18 месеца

- Използва по – малко от 10 думи
- Не разбира и не изпълнява прости команди като: „Ела тук!”, „Спри!”, „Не може!”, „Дай ми (топката)!”, „Покажи си носа!”.
- Не следи с поглед предмети. Не проследява жеста Ви, когато му показвате нещо.
- Липсва играта „на ужким”
(Използва играчката телефон по предназначение, храни куклата)
- Не взаимодейства, не изпитва интерес към други деца.

Деца на 2 години

- Липса на фразова реч от две думи (без имитация и повтаряне) – 24 месеца
- Не може да изпълни двустепенна команда: „Вземи топката и я сложи на масата!”
- Речта на детето е по – малко от 50 % разбираема за околните.
- Не може да покаже предметите по картината в книгата, когато го попитате.

Деца на 3 години

- Не използва изречения, които са съставени от 3 или 4 думи.
- Речта е по-малко или повече от 75% неразбираема за околните.
- Детето не може да изговори правилно цялата дума, а само част от нея .
- Не може правилно да отговори с ДА/ НЕ на въпросите.
- Не може да отговори на прости въпроси като „Кой е това?”, „Къде е камионът?”
- Не играе с други деца.

Притеснителни признаци при децата:

- Загуба на бебешки „говор”, загуба на говор;
- Загуба на социални умения;
- Не използва жестове;
- Не имитира;
- Държи се така все едно не разбира речта, все едно не Ви чува;
- Не научава думите, които повтаряте отново и отново.

Какво да направя ако детето ми показва някои от тези признаци ?

Препоръчвам Ви да се обърнете към логопед, който да извърши оценка на говорното развитие.

Янита Сейкова
логопед

**Начини за промяна на
обществените нагласи
към децата
със специални
образователни
потребности**

„Социализиращите институции задават матрицата от ценности и просоциално ориентирани поведенчески модели, в които трябва да се помести личността на индивида”

Калин Гайдаров

Нагласите като категория обект на социалната психология... Разглеждането им би било релевантно да става именно в този социален контекст.

Какво е всъщност „нагласа”? Най-широкото схващане е „заучена предразположеност да се реагира консистентно по благоприятен или неблагоприятен начин по отношение на даден обект”/Фишбейн и Ажзен/. Приема се, че нагласите имат три основни компонента известни като когнитивен/мисъл или системата от убеждения на човека/, афективен/чувство или преживяната емоция към обекта на нагласата/ и поведенчески/действие или предразположеност към действие по определен начин към обекта на нагласата/.

От момента на раждането през целия си живот сме изложени както на директни, така и на индиректни стимули, които ни учат да имаме определени нагласи към дадени обекти. Родителите, другите членове на семейството, медиите, връстниците и учителите осигуряват социализацията на нагласите, чрез които хората научават подходящите нагласи и поведение. Децата се научават да развиват положителни нагласи към определени хора и обекти и да имат отрицателни нагласи към други хора и обекти. Т. е. в случая нагласата и отношението към детето със СОП е един вид заучена реакция на подкрепящо отношение.

За учения, интересуваш се от социалното поведение, както и за хората, които се опитват да променят нагласите извън лабораторията, те не биха представлявали интерес, ако в крайна сметка, по един или друг начин не бяха свързани с поведението. Дори повечето изследователи в областта днес отхвърлят въпроса дали нагласите и поведението си съответстват и вместо това акцентират върху въпроса при какви обстоятелства двете са взаимно свързани.

Представте си, че се намирате в следната ситуация: „Току що сте прекарвали един час в изпълнение на много скучна, видимо безсмислена и тривиална задача в експеримент и цялата ситуация напълно Ви е опротивяла. Точно когато се каните да си тръгнете обаче, експериментаторът Ви моли за помощ. Заради проблем с планирането той има нужда от услугите на доверено лице за следващото изследвано лице и Ви пита дали можете да му помогнете.

Всъщност той се пита дали не желаете да се включите в списъка с потенциални участници като доверени лица в бъдещи експерименти. Каква ще бъде работата Ви като доверено лице? Трябва просто да кажете на изследваните лица, че задачата, която току що сте приключили, е интересна, ангажираща и много забавна.”

За да придобие завършеност горният сценарий, имате нужда от един допълнителен факт: заплащането, което експериментаторът Ви предлага за Вашето участие. Въз основа на станалото в действителния експеримент, използващ този сценарий, има два варианта, съответстващи на двете условия на експеримента. В едното ще Ви платят 20 долара, а в другото – 1 долар за приемането на нагласа.

След един час в изпълнение на най-скучните задачи, които изследователите успели да измислят: въртене на 48 ключа последователно с по четвърт оборот и поставяне на макари върху поднос, изпразването му и след това повторното му напълване; към изследваното лице експериментаторът отправил доста необичайна молба. Казал, че асистентът му не е дошъл и за да използва следващото изследвано лице, което чака отвън, е необходимо някой да изпълни ролята на отсъстващото доверено лице и да каже на следващият изследван човек, че задачата в действителност е много интересна, интригуваща и забавна.

След което се осъществява експериментална манипулация: на новото изследвано лице се обещава награда и т.н. до края на експеримента.

Когато след експеримента били помолени да споделят в каква степен са се насладили на задачата и дали биха се съгласили да участват в подобни изследвания в бъдеще, всички отговори били положителни в условието с 1 долар/където с малко стимулиране да твърдят нещо в което не вярват, при условие на недостатъчно оправдание/.

Изследването на Фестингър и Карлсмит от 1959 г. става един от класическите експерименти подкрепящ дисонансната теория. Показателен за неинтуитивната природа на нагласите и привлекателен за социалните психолози, обвинявани понякога, че установяват само факти, които здравия разум вече е подкрепил.

**автор: Антон Цифудин психолог
BG-RP 0659**

Използвана литература:

1. Гайдаров, К(2005)Специфика на индивидуалното регулиране на социалното поведение при юношите;
2. Христоматия.Социална психология том 4
3. Festinger,L.,& Carlsmith,J.M, (1959). Cognitiveconsequenses of forced compliance.

21 март МЕЖДУНАРОДЕН ДЕН НА ХОРАТА СЪС СИНДРОМ НА ДАУН

**Детето със синдром на Даун
е топло, сърдечно и като всяко дете иска да играе
с приятели и да бъде обичано!
Деца със синдром на Даун
могат да бъдат щастливи в своя дом,
в своята детска градина, в своето училище,
в нашето общество!**

КЛУБ СПЕЦИАЛНИ РОДИТЕЛИ – „Ръка за ръка” – Лом

